

HAN University of Applied Sciences

Bachelor Communicatie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In januari 2020 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Communicatie van de HAN University of Applied Sciences in Nijmegen bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze voltijdopleiding wordt in Arnhem en Nijmegen aangeboden. Het panel beoordeelt de opleiding als **positief**.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 1. De opleiding hanteert het meest actuele *LOCO Opleidingsprofiel* (Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen, 2018) als basis voor de beoogde leerresultaten van het nieuwe curriculum. Het landelijke profiel is op het hbo-bachelorniveau geformuleerd en is gebaseerd op nationale en internationale modellen en niveau-indicatoren zoals de Dublin descriptor en het NLQF-niveau 6. Ook is het landelijke opleidingsprofiel gevalideerd in het werkveld. De opleiding bespreekt haar profiel en curriculum periodiek met de beroepenveldcommissie. De ambitie om studenten in de breedte van het vakgebied communicatie op te leiden sluit goed aan op de behoeften in het werkveld. De opleiding profileert zich specifiek op de speerpunten professionele en persoonlijke ontwikkeling, onderzoekend vermogen en samen met het werkveld. Dit zijn heldere speerpunten die terugkomen in de opleiding. De eigen profilering kan nog sterker worden uitgedragen naar studenten en het werkveld. Voor met name Communication Studies is het waardevol om het profiel nog te vergelijken met buitenlandse opleidingen.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 2. Kenmerkend voor deze opleiding zijn het enthousiasme en de ontwikkelingsgerichte houding. In lijn met de eigen ambitie heeft de opleiding twee breed georiënteerde curricula voor Communication Studies (Arnhem) en Communicatie (Nijmegen). De curricula hebben een gemeenschappelijke basis en elke locatie heeft een aantal eigen inhoudelijke accenten. Bij Communicatie komt internationalisering in voldoende mate aan bod. Bij Communication Studies is de internationale oriëntatie evident door de Engelse taal, de verplichte buitenlandervaring binnen het 'drie culturen principe' en de studentenpopulatie. Het aanbieden van de Engelstalige, internationale opleiding gebeurt op basis van gegronde argumenten, waarvan de behoefte aan internationaal georiënteerde studenten in het werkveld een belangrijke is. Ongeveer 60 procent van de instroom in Communication Studies is buitenlands. Buitenlandse en Nederlandse studenten worden op persoonlijke en geschikte wijze begeleid en docenten zijn deskundig. Studenten die zelf initiatief nemen voor extra verdieping krijgen hier alle ruimte en begeleiding voor. Docenten zoeken expliciet richting en professionalisering waarbij enkele docenten zich nog verder kunnen ontwikkelen richting de in het nieuwe curriculum gewenste didactiek. De beheersing van de Engelse taal kan volgens studenten bij een deel van de docenten Communication Studies nog verder versterkt worden. Het beleid om docentstages uit te voeren is een mooie ambitie die nog breder kan worden uitgerold. Studenten komen in ruime mate in aanraking met het beroepenveld via (mini-)stages, gastcolleges en onderwijsprojecten voor opdrachtgevers in het werkveld. Studenten leren goede onderzoeksvaardigheden en er is een verrijkende samenwerking met het lectoraat Human Communication Development. De opleiding kan nog meer bekendheid geven over de

mogelijkheden die het lectoraat biedt voor studenten. Inhoudelijke punten ter versterking is de aandacht voor ondernemerschap en de ethische component binnen het onderwijs.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 3. Het systeem van toetsing sluit goed aan op het onderwijs. Het toetsprogramma toont een variatie aan toetsvormen waaronder kennistoetsen, projectwerk, beroepsproducten en bijvoorbeeld ook een simulatiegame. Hierbij kunnen nog meer moderne toetsvormen ingezet worden die de creativiteit en eigen regie van studenten stimuleren, zoals assessments en games. De gemaakte toetsen zijn van een goede kwaliteit en op het gewenste niveau. Een advies is om alert te zijn op 'leuninggedrag' bij groepstoetsen en hier duidelijke afspraken met studenten over te maken. De examencommissie borgt de kwaliteit van de toetsing en beoordeling op goede wijze. De commissie monitort het niveau van toetsing actief en heeft een goed beeld van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie, toetscommissie en examinatoren hebben een goed onderling overleg. Externe validering van afstudeerwerken via andere hogescholen, een extern lid van de examencommissie en de beroepenveldcommissie zit structureel in de borgingsaanpak. Ook in deze aspecten toont zich weer de ontwikkelingsgerichtheid van de opleiding.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 4. Afgestudeerden van deze opleiding hebben een breed profiel zoals de opleiding zich ten doel stelt. Vertegenwoordigers van het werkveld waarderen afgestudeerden om die breedte en geven aan dat afgestudeerden zelfstandig en initiatiefrijk zijn. Afgestudeerden Communication Studies komen logischerwijs veelal terecht bij internationale organisaties of in het buitenland en afgestudeerden Communicatie gaan met name in een Nederlandse context werken. Er is een goed contact met alumni Communicatie via het online platform Follio. Het contact met alumni van Communication Studies kan nog versterkt worden. Het afstudeerprogramma bestaat uit de Graduation Assignment/Afstudeeropdracht en het Project Integrated Communication/Campagne project. Afgestudeerden behalen de beoogde leerresultaten op het hbo-bachelorniveau in deze afstudeeronderdelen. Het Project Integrated Communication/Campagne project is een mooi praktijkgericht onderdeel van het afstuderen. In de afstudeeronderzoeken laten afgestudeerden sterke onderzoeksvaardigheden zien, waarbij relevante thema's worden aangesneden. Een belangrijk advies is om de sterke onderzoekselementen in de afstudeerwerken te koesteren en tegelijkertijd op korte termijn de omvang en vorm van de onderzoeksrapportages aan te passen, waarbij er meer ruimte komt voor creativiteit en praktijkgerichtheid. De opleiding herkent deze adviezen. Een ander advies is om studenten te stimuleren om meer 'schurende' en uitdagende onderwerpen binnen de communicatie op te zoeken, zoals fake news, big data en crisis communicatie.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding	6
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	8
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	21
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	24
Eindoordeel over de opleiding	28
Oordelen op de standaarden	28
Aanbevelingen	29
Bijlagen	30
Bijlage 1 Bezoekprogramma	31
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	33

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communicatie van de HAN University of Applied Sciences (HAN). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van de HAN en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 16 januari 2020. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. J.H.H. Manning (voorzitter, domeindeskundige)

De heer drs. E.R. Koning (domeindeskundige)

Mevrouw drs. B.L. van Eyndhoven (domeindeskundige)

De heer P.A.C. Teunissen (studentlid)

Mevrouw drs. M. Schoots, auditor van NQA, trad op als auditor van het panel.

De opleiding maakt onderdeel uit van de visitatiegroep *Hbo Communicatie groep 3* met inleverdatum 1 mei 2020. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels, voor de diverse betrokken evaluatiebureaus. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie-rapport en bijlagen ter beschikking gesteld aan het panel en is er een agenderende audit gepland. Tijdens de agenderende audit bij de opleiding in Nijmegen hebben het opleidingsmanagement en het panel kennisgemaakt, heeft het panel vooroverleg gehad en is de documentatie ter inzage bestudeerd. Het laatste betrof met name onderwijs- en toetsmateriaal, de online leeromgeving en notulen van verschillende commissies, zoals bijvoorbeeld de examencommissie en de opleidingscommissie. De panelleden zijn geïnstrueerd over de werkwijze via de NQA-handleiding en het NVAO-kader. Vervolgens heeft het panel de aanpak, rolverdeling en werkwijze voor het visitatiebezoek besproken. Het panel heeft gesproken over de indrukken en observaties die zijn verkregen vanuit het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen. Ook zijn de meningen over de geselecteerde afstudeerdossiers gedeeld. Conform de richtlijnen van het NVAO-kader is er bij twijfel over het niveau of de beoordeling van een eindwerk een tweede panellid als tweede lezer ingeschakeld. De bevindingen die uit het vooroverleg en de bestudeerde documentatie zijn voortgekomen zijn aan het einde van de agenderende audit door het panel teruggekoppeld aan de opleiding om richting te geven aan de visitatiedag.

Tijdens de visitatiedag heeft het panel gesproken met diverse groepen (zie bijlage 1). Aan het einde van de bezokedag is alle verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel de voorlopige eindoordelen en belangrijkste bevindingen per standaard meegedeeld aan de opleiding.

Na het visitatiebezoek heeft de secretaris op basis van alle informatie en de meningen van de panelleden een conceptrapportage opgesteld en voorgelegd bij alle panelleden. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

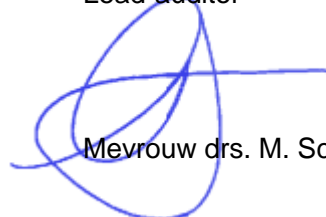
Utrecht, 24 maart 2020

Panelvoorzitter

De heer drs. J.H.H. Manning

Lead-auditor

Mevrouw drs. M. Schoots

Schets van de opleiding

De voltijd hbo-bacheloropleiding Communicatie van de HAN University of Applied Sciences (HAN) wordt aangeboden in Arnhem en in Nijmegen. In Arnhem wordt de opleiding Engelstalig aangeboden (Communication Studies) en in Nijmegen Nederlandstalig (Communicatie). De opleiding heeft in Arnhem ongeveer 345 studenten en in Nijmegen ongeveer 605. Zowel Communication Studies als Communicatie groeien in studentenaantallen, waarbij Communication Studies iets harder groeit. Bij Communication Studies komt ongeveer 60 procent van de instroom uit het buitenland, waarbij momenteel 38 nationaliteiten zijn vertegenwoordigd.

De opleiding hanteert voor beide locaties dezelfde eindkwalificaties. De curricula op de twee locaties hebben dezelfde basis en kennen daarnaast een aantal accentverschillen. De opleiding heeft ten tijde van de visitatie voor het eerste en tweede studiejaar een nieuw curriculum. Vanaf september 2020 worden ook het derde en vierde studiejaar volgens een nieuw curriculum aangeboden. In het nieuwe curriculum ligt er meer focus op onder andere eigen verantwoordelijkheid van de student en integraal onderwijs. Het curriculum is op beide locaties opgebouwd uit clusters (A t/m H), die elk een semester beslaan. Elk cluster bestaat uit één of meerdere modules. De modules zijn ingedeeld op basis van drie speerpunten: (1) Werkveld/Real business client, (2) Professionele ontwikkeling/Professional development en (3) Onderzoekend vermogen/Research and inquisitiveness.

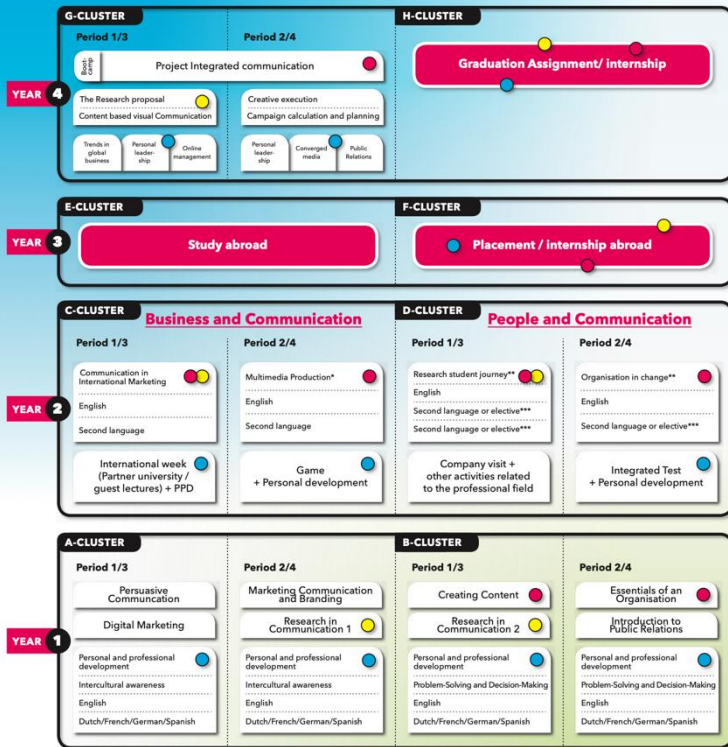
Tijdens de vorige visitatie in september 2013, is de opleiding beoordeeld met een 'voldoende'. Het panel zag destijds onder andere de volgende positieve punten: het profiel van de opleiding, de ambities op het gebied van internationalisering, de praktijkgerichtheid en het systeem van toetsing. Verbeterpunten die het panel bij de vorige visitatie zag betroffen onder andere de visie op geïntegreerde (online en offline) communicatie en de methodologische aanpak en theoretische onderbouwing van de afstudeeropdrachten.

Op de volgende pagina worden de curricula van de beide locaties weergegeven.

Communication Studies

Legenda: 3 focuspoints from our vision:

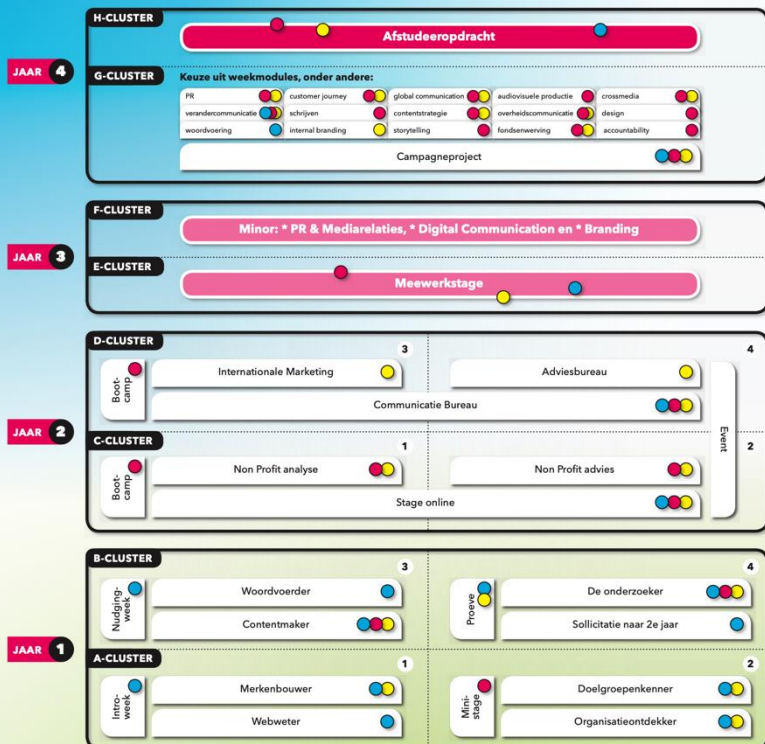
- Real business client
- Professional development
- Research and inquisitiveness

Opleiding Communicatie

Legenda:

- Werkveld
- Professionele Ontwikkeling
- Onderzoekend vermogen

Administratieve gegevens

Naam opleiding in CROHO	Communicatie
Type en soort	Hbo-bachelor
Variant	Voltijd
Graad	Bachelor of Communication
Studielast	240 EC
Locaties	Arnhem en Nijmegen
Onderwijstaal	Nederlands (Nijmegen) en Engels (Arnhem)
ISAT code CROHO	34405
Financiering	Bekostigd
Visitatiegroep	Hbo Communicatie groep 3
Inleverdatum	01-05-2020

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 1. De opleiding hanteert voor het nieuwe curriculum op beide locaties het meest actuele *LOCO Opleidingsprofiel* (Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen, 2018) als basis voor de beoogde leerresultaten. Het landelijke profiel is gebaseerd op nationale en internationale modellen en niveau-indicatoren zoals de Dublin descriptoren en het NLQF-niveau 6. Ook is het landelijke opleidingsprofiel gevalideerd in het werkveld. De opleiding bespreekt haar profiel en curriculum periodiek met de beroepenveldcommissie. Het panel concludeert dat de opleiding beoogde leerresultaten op het hbo-bachelorniveau hanteert.

Het panel vindt de ambitie om studenten in de breedte van het vakgebied communicatie op te leiden een duidelijke en goede keuze, die aansluit op wat het werkveld vraagt. De opleiding profileert zich specifiek op de speerpunten professionele en persoonlijke ontwikkeling, onderzoekend vermogen en samen met het werkveld. Het panel vindt dit heldere speerpunten die terugkomen in de opleiding. De eigen profilering kan nog sterker worden uitgedragen naar studenten en het werkveld. Het panel kan zich voorstellen dat het met name voor Communication Studies waardevol is om het profiel te vergelijken met buitenlandse opleidingen, omdat deze route beoogt om studenten op te leiden voor een internationaal georiënteerd werkveld.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding heeft de ambitie om studenten op te leiden tot brede, kritisch denkende communicatieprofessionals, die zelf de verdieping zoeken op specifieke onderwerpen. Vanwege de snelle ontwikkelingen in het (digitale) communicatievak vindt het panel de keuze om studenten in de breedte op te leiden een logische keuze. Het is onmogelijk om studenten alle nieuwe ontwikkelingen diepgaand mee te geven en tegelijkertijd te zorgen dat studenten een goede basis verkrijgen om aan de slag te kunnen in het werkveld. In het werkveld starten afgestudeerden meestal in junior communicatiefuncties waarbij brede basiskennis en basisvaardigheden essentieel zijn.

Beoogde leerresultaten

Het panel stelt vast dat de opleiding gevalideerde beoogde leerresultaten hanteert op het hbo-bachelorniveau. De opleiding hanteert voor het nieuwe curriculum het meest actuele landelijk vastgestelde *LOCO Opleidingsprofiel* (Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen, 2018). Het profiel is opgesteld door het Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen (LOCO), een platform waarin alle hbo-bacheloropleidingen Communicatie in Nederland zich hebben verenigd, en Logeion, de Nederlandse beroepsorganisatie voor communicatieprofessionals. Het *LOCO Opleidingsprofiel* bestaat uit een Body of Knowledge, Professional Skills en Kerngebieden. Deze drie elementen geven richting aan het onderwijs en toetsing en functioneren als beoogde

leerresultaten van de opleiding op beide locaties. Het panel vindt het positief dat de opleiding snel heeft kunnen aansluiten op het meest actuele landelijke profiel.

LOCO Kernkwalificaties
Context & Strategie
Doelgroep & Gedrag
Concept & Creatie
Planning & Organisatie
Overtuiging & Draagvlak
Verbinding & Begeleiding
LOCO Professional Skills
Onderzoekend vermogen
Innovatiekracht
Samenwerken
Reflectief vermogen
Empathisch vermogen
Ethisch besef
Wendbaarheid
Body of Knowledge
Corporate communicatie
Marketingcommunicatie
Media & Concepting
Onderzoek
Accountability
Taal

Het *LOCO Opleidingsprofiel* voldoet aan het hbo-bachelorniveau en is afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld. Het profiel is gebaseerd op gesprekken met opleidingen, studenten, werkveldvertegenwoordigers en vakliteratuur. Er liggen nationale en internationale bronnen ten grondslag aan het profiel, zoals de Profession Map for Internal Communication (Institute of Internal Communication, 2017), de Beroepsniveauprofilen (Logeion, 2015) en de European Communication Monitor (European Association of Communication Directors, 2017). Het *LOCO Opleidingsprofiel* voldoet aan de niveau indicatoren van de Dublin descriptoren en het NLQF-niveau 6. Het landelijke profiel is gevalideerd door een vertegenwoordiging van het werkveld.

De kernkwalificaties zijn door het LOCO concreet uitgewerkt in voorbeelden van onderzoek en vraagstukken, en in voorbeelden van beroepsproducten en handelingen. De Professional Skills zijn helder beschreven en voor elk onderdeel van de Body of Knowledge zijn inhoudelijke onderwerpen benoemd. Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten voldoende zijn geconcretiseerd om richting te geven aan het onderwijs en de toetsing.

De opleiding heeft een beroepenveldcommissie die periodiek actief meedenkt over het profiel en het programma van de opleiding. In de beroepenveldcommissie zitten naar mening van het panel relevante vertegenwoordigers van het werkveld en er zijn ook een aantal alumni die zitting hebben in de commissie. Daarnaast heeft de opleiding contacten met het werkveld via onder

andere stages en alumni. Het panel ziet dat de opleiding via deze diverse kanalen een goede voeling heeft met het werkveld en actuele ontwikkelingen in het vakgebied actief bijhoudt. Hierbij heeft de opleiding een heldere visie op het communicatievak en bijvoorbeeld ook op de verbinding tussen online en offline communicatie. Het uitgangspunt van de opleiding is hierbij dat 'online het nieuwe gewoon is en offline het nieuwe bijzonder'.

Profilering

De opleiding heeft drie speerpunten geformuleerd: professionele en persoonlijke ontwikkeling, onderzoekend vermogen en samen met het werkveld. Het panel vindt dit geschikte speerpunten en ziet ze terug in de opleiding. Het panel ziet dat de opleiding veel moois in huis heeft, maar ziet dit nog beperkt terug in de communicatie-uitingen richting (nieuwe) studenten en het werkveld. Ook kan het panel zich voorstellen dat de opleiding, met name voor Communication Studies, haar profiel nog verder kan aanscherpen door een vergelijking uit te voeren met buitenlandse communicatie-opleidingen. De opleiding heeft aangegeven dat zij zich een buitenlandse benchmark hebben voorgenomen voor Communication Studies.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 2. Kenmerkend voor deze opleiding zijn de ontwikkelingsgerichte houding en het enthousiasme van docenten en studenten. In lijn met de ambitie van de opleiding (zie standaard 1) ziet het panel twee breed georiënteerde curricula voor Communication Studies (Arnhem) en Communicatie (Nijmegen). De curricula hebben een gemeenschappelijke basis en elke locatie heeft een aantal eigen inhoudelijke accenten. Bij Communicatie komt internationalisering in voldoende mate aan bod. Bij Communication Studies is de internationale oriëntatie evident door de Engelse taal, de verplichte buitenlandervaring binnen het 'drie culturen principe' en de studentenpopulatie. Het aanbieden van de Engelstalige, internationale opleiding gebeurt op basis van gegronde argumenten, waarvan de behoefte aan internationaal georiënteerde studenten in het werkveld een belangrijke is. Ongeveer 60 procent van de instroom in Communication Studies is buitenlands, waardoor er een leerzame 'international classroom' ontstaat. Buitenlandse en Nederlandse studenten worden op persoonlijke en geschikte wijze begeleid en docenten zijn deskundig. De beheersing van de Engelse taal kan volgens studenten bij een deel van de docenten Communication Studies nog verder versterkt worden.

Studenten komen in ruime mate in aanraking met het beroepenveld via (mini-)stages, gastcolleges en onderwijsprojecten voor opdrachtgevers in het werkveld. Studenten leren goede onderzoeksvaardigheden en er is een verrijkende samenwerking met het lectoraat Human Communication Development. De opleiding kan nog meer bekendheid geven over de mogelijkheden die het lectoraat biedt voor studenten. Inhoudelijke punten ter versterking vindt het panel de aandacht voor ondernemerschap en de ethische component binnen het onderwijs. Studenten die extra verdieping zoeken op specifieke thema's, krijgen hier alle ruimte en begeleiding voor, mits zij hierin zelf het initiatief tonen. Onder andere hierin toont zich het positieve streven van de opleiding om de student eigen verantwoordelijkheid aan te leren. Het panel ziet dat docenten expliciet richting en professionalisering zoeken in hun didactische vaardigheden en hiervoor door het management worden gefaciliteerd. Uit de gesprekken blijkt dat er enkele docenten zijn die nog stappen kunnen maken richting de nieuwe didactiek door studenten meer uit te dagen tot eigen regie en creativiteit. Het panel vindt het beleid om docentstages uit te voeren een mooie ambitie en moedigt de opleiding aan om dit beleid nog breder uit te rollen.

Onderbouwing

Hieronder wordt steeds de gemeenschappelijke situatie voor Communication studies en Communicatie beschreven. Indien er een verschillende situatie of een verschillend oordeel van het panel is voor één van beide locaties, dan is dat expliciet vermeld in de tekst.

Voor het eerste en tweede studiejaar van Communication Studies en Communicatie, en de stage van Communicatie, wordt het nieuwe curriculum beschreven. Voor alle overige programmaonderdelen wordt het uitfaserende curriculum beschreven.

Programma en inhoud

Het onderwijs is op beide locaties opgebouwd uit modules, waaraan meestal een onderwijsproject op basis van een praktijkvraagstuk is gekoppeld. De meeste van deze projecten worden uitgevoerd voor een opdrachtgever in de praktijk. De modules in de nieuwe curricula zijn ingericht vanuit 'topics' (Communication Studies) en 'beroepsrollen' (Communicatie). In de *Degree Statute Communication Studies 2019-2020* (Communication Studies) en de *Onderwijs- en examenregeling Communicatie 2019-2020* (Communicatie) heeft de opleiding heldere kaders voor elke module opgenomen. Hierin staat onder andere aan welke onderdelen van de Body of Knowledge en aan welke Kerngebieden er in elke module wordt gewerkt door studenten. In de Studiehandleidingen zijn deze uitgangspunten vertaald naar concrete leerdoelen. Uit gesprekken met studenten blijkt dat zij weten wat er van hen wordt verwacht in het onderwijs en dat zij het *LOCO Opleidingsprofiel* kennen, wat het panel positief vindt.

In lijn met de ambitie van de opleiding (zie standaard 1) heeft de opleiding op elke locatie een breed georiënteerd curriculum. Studenten geven in het studentenhoofdstuk van het zelfevaluatierapport aan dat zij de breedte van het nieuwe curriculum waarderen, met name omdat de propedeuse hen al snel een goed beeld geeft van het vakgebied en het werkveld. Het panel vindt het curriculum voldoende actueel en ziet alle brede, relevante thema's waar een communicatieprofessional mee te maken heeft goed vertegenwoordigd in de curricula. De drie speerpunten professionele en persoonlijke ontwikkeling, onderzoekend vermogen en samen met het werkveld (zie standaard 1), komen in voldoende mate terug in de curricula. Taalvaardigheid herkent het panel met name bij Communication Studies. Wat betreft schrijfvaardigheden en correct taalgebruik heeft het panel nog aanbevelingen (zie standaard 4). Onderwerpen die nog versterkt kunnen worden in de curricula zijn naar mening van het panel de aandacht voor ondernemerschap en de ethische component. De studenten met wie het panel heeft gesproken, geven aan dat een fundamenteel deel van de studenten graag een eigen bedrijf zou willen opzetten of hier al een start mee heeft gemaakt. Zij ervaren in de curricula beperkte aandacht voor de vaardigheden die hiervoor benodigd zijn. Studenten kunnen er eventueel wel voor kiezen om de minor Ondernemerschap en innovatie van de HAN te volgen. Ook heeft het panel gesproken met studenten over ethische dilemma's en verantwoordelijkheden voor de communicatieprofessional. Studenten herkenden deze ethische vraagstukken niet expliciet, terwijl deze naar mening van het panel zeer relevant zijn binnen de communicatiepraktijk. Het panel denkt hierbij onder andere aan de (negatieve of onverwachte) impact die social media kan hebben en privacyvraagstukken.

De curricula op de twee locaties hebben een gemeenschappelijke basis en elk een aantal eigen inhoudelijke accenten die naar mening van het panel logisch voortkomen uit de doelgroep en het beoogde werkveld van de beide curricula. Op inhoud is er in Communication Studies meer aandacht voor internationale ervaringen, talen en interculturele vaardigheden. Verder hebben de modules van Communication Studies hun naam gekregen op basis van inhoudelijke thema's ('topics') zoals Persuasive Communication, Marketing Communication and Branding en Multimedia Production, omdat dit buitenlandse studenten aanspreekt. De modules van Communicatie heten naar de beroepsrollen die centraal staan in elke module, zoals Webweter,

Onderzoeker en Contentmanager (naar Van Ruler, 2016), omdat Nederlandse studenten beroepsrollen juist aansprekend vinden.

Beroepsvaardigheden

Studenten krijgen vanaf het begin van de opleiding in ruime mate te maken met het werkveld in projecten, gastlessen, bedrijfsbezoeken en (mini)stages. Door de gehele opleiding komen studenten in aanraking met communicatieafdelingen en -professionals in bedrijven en organisaties. Studenten ervaren dit positief en waarderen de praktijkgerichtheid van de opleiding. Studenten vormen al tijdens de propedeuse een goed beeld van de beroepspraktijk en leggen waardevolle contacten voor stages, afstuderen of (bij)banen. De opleiding zorgt er bewust voor dat studenten in aanraking komen met alle sectoren waarin een communicatieprofessional kan komen te werken, wat het panel positief vindt. Van eenmanszaken en MKB tot aan grote multinationals. Zo lopen studenten Communicatie twee dagdelen stage bij een eenmanszaak, waarbij studenten online media opzetten voor de betreffende zzp'er. Een voorbeeld van een project bij een grote organisatie is het onderzoeken van de effectiviteit van onlinekanalen voor klantcontact bij T-Mobile. Voor Communication Studies komen studenten -inherent aan het internationale karakter- met name in aanraking met grotere, internationaal georiënteerde bedrijven.

In de nieuwe curricula worden met name korte, integrale modules (zogenaamde 'leerlaps') ingezet waarin studenten aan een authentiek praktijkvraagstuk werken waarbij verschillende kennisgebieden, vaardigheden en onderzoek samenkomen. Een voorbeeld is de eerstejaars module Organisatieontdekker voor Communicatie waarin studenten een analyserapport maken over alles wat er speelt binnen een bepaalde organisatie op het gebied van interne communicatie. Studenten worden ingedeeld in groepen van vijf studenten, waarbij elke student een andere organisatie analyseert en hier een vlog over maakt. De vlogs bekijken ze binnen het vijftal waardoor elke student vijf organisaties leert kennen. Een ander voorbeeld is de tweedejaars module Digital magazine voor Communication Studies, waarin studenten in een groepje een digitaal magazine ontwikkelen en een marketingaanpak bedenken volgens de scrum-methode (een specifieke aanpak voor projectmanagement). Studenten leren tijdens de opleiding ook samenwerken met andere disciplines. Zo werken studenten Communicatie bijvoorbeeld in de Proeve van bekwaamheid samen met studenten Commerciële economie voor een project bij de Rabobank. Studenten ervaren dit onderdeel als bijzonder leerzaam.

Naast mini-stages en bedrijfsbezoeken, lopen studenten in het derde studiejaar een fulltime stage van 21 weken. Voor Communication Studies is ook de afstudeeropdracht verbonden aan een stage. In de derdejaars stage werken studenten mee aan communicatietaken binnen een organisatie. Studenten worden begeleid door een stagebegeleider vanuit de opleiding en een begeleider op de werkvloer. Ook worden er terugkomdagen georganiseerd door de opleiding. Studenten zijn positief over de stage-ervaring en vertellen dat er soms interessante (bij)banen of afstudeeropdrachten uit voortvloeien.

Internationalisering

De opleiding in Arnhem is evident internationaal georiënteerd. De voertaal is Engels en de opleiding trekt zowel binnen- als buitenlandse studenten, waardoor er een leerzame 'international classroom' ontstaat. De opleiding hanteert in Arnhem het zogenaamde 'drie culturen principe': naast de Nederlandse context dienen studenten in het derde studiejaar verplicht een study

abroad en een stage in het buitenland uit te voeren, waardoor de studenten minimaal drie culturen leren kennen. Het is ook mogelijk om de afstudeeropdracht in het buitenland uit te voeren en een klein deel van de studenten doet dat. De opleiding heeft via Arnhem Business School, waar Communication Studies onderdeel van is, een ruim aantal vaste partneruniversiteiten voor buitenlandervaringen. Voor stages werkt de opleiding structureel samen met organisaties zoals Adidas Group in Duitsland en Mercedes Benz in Nederland. Ook krijgen studenten Communication Studies taallessen: elke student volgt lessen Engelse taalvaardigheid en kiest daarnaast nog minimaal één andere moderne taal. Studenten kunnen daarbij kiezen uit Frans, Spaans, Duits en Nederlands (voor buitenlanders). In de lessen is er ruime aandacht voor interculturele verschillen en intercultureel samenwerken, zo heeft het panel van studenten vernomen. Dat gebeurt bijvoorbeeld expliciet in de module Cultural Awareness in het eerste studiejaar en in de International week in het tweede studiejaar.

Het aanbieden van een internationaal georiënteerde opleiding past binnen het beleid van de HAN. De HAN heeft de ambitie om zowel in de regio als internationaal stevig op de kaart staan. Een internationale opleiding past bovendien binnen de doelen van The Economic Board¹ van de regio Arnhem-Nijmegen-Wageningen, waar de HAN aan deelneemt. Deze Board zet zich samen met overheidsinstellingen, het bedrijfsleven en kennisinstellingen (waaronder de HAN) in voor economische groei in de regio, waarbij onder andere een meer internationale werk- en leeromgeving wordt nagestreefd. Ook het feit dat er ruime vraag is naar buitenlandse stagiairs van deze opleiding en dat afgestudeerden meest in een internationale context gaan werken, overtuigen het panel van de meerwaarde van deze internationale opleidingsroute. Een uitdaging die het panel ziet, is om afgestudeerden te behouden voor het regionale werkveld. Een groot deel van de afgestudeerden gaat werken in de Randstad of in het buitenland, omdat daar meer kansen liggen voor afgestudeerden Communication Studies.

De opleiding Communicatie in Nijmegen heeft haar eigen insteek wat betreft internationale oriëntatie. Studenten komen in aanraking met internationale casuïstiek, leren om cultuur- en omgevingssensitief te zijn en hebben de mogelijkheid om de minor, stage of afstudeeropdracht in het buitenland uit te voeren. In het curriculum is er expliciete aandacht voor internationalisering in de module Internationale marketing in het tweede studiejaar en daarnaast kunnen studenten kiezen voor een weekmodule Global communication in het vierde studiejaar. Het panel heeft gezien dat studenten in Nijmegen voldoende gestimuleerd worden om een internationaal besef en interculturele vaardigheden te ontwikkelen.

Onderzoekend vermogen

De opleiding vindt onderzoek essentieel om de complexiteit van communicatieprocessen te doorgronden en communicatie effectiever te maken. Vanuit de aanbevelingen tijdens de vorige visitatie heeft de opleiding onderzoek sterk aangezet binnen het curriculum, wat het panel een positieve ontwikkeling vindt. Hierbij heeft de opleiding vanuit deze versterking recent een andere koers ingezet: van een focus op onderzoek naar een focus op onderzoekend vermogen. Dit zou meer ruimte moeten geven voor situationeel bepaalde inzet van onderzoek. Onder onderzoekend vermogen schaaft de opleiding: een onderzoekende houding, gebruik maken van onderzoek en zelf onderzoek doen.

¹ The Economic Board is een triplehelix-samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven in de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen. (Bron: www.theeconomicboard.com)

Het panel ziet de drie aspecten van onderzoeksvaardigheden die de opleiding heeft benoemd concreet terug in de leerlijn Research and inquisitiveness (Communication Studies) Onderzoekend vermogen (Communicatie). Studenten leren tijdens de opleiding om open te staan voor nieuwe inzichten, ze leren kritisch te reflecteren op onderzoeksresultaten en bij te dragen aan de ontwikkeling van het vakgebied. De onderzoekslijnen starten in het eerste studiejaar met de module Onderzoeker/Research. In die module leren studenten een onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden om gestructureerd praktijkvraagstukken op te pakken. Onderzoek dat studenten gedurende de opleiding in projecten zelf uitvoeren betreft bijvoorbeeld imago-onderzoek, intern en extern communicatieonderzoek en het monitoren van sociale mediaberichtgeving. Studenten bevestigen bij het panel dat er ruime aandacht is voor onderzoeksvaardigheden en ook de afstudeerdossiers overtuigen het panel ervan dat de opleiding goede aandacht besteedt aan onderzoeksvaardigheden (zie standaard 4).

De opleiding heeft de ambitie om te werken in de driehoek van werkveld, onderzoek en onderwijs. Het panel heeft gezien dat de opleiding hiertoe een verrijkende samenwerking heeft met het lectoraat Human Communication Development. Docent-onderzoekers en (associate) lectoren, waaronder de associate lector Online Interactie en de lector Human Communication Development, dragen bij aan de verbinding binnen deze driehoek. Zowel de opleiding als het lectoraat hebben goede banden met het werkveld. De associate lector heeft naast haar functie als lector een baan in de beroepspraktijk en het lectoraat voert onderzoeken uit voor werkelijke opdrachtgevers in de praktijk. De associate lector neemt ook zitting in de curriculumcommissie om onderwijs en onderzoek op elkaar aangesloten te houden. Er zijn ongeveer tien docent-onderzoekers die zowel lesgeven in de opleiding als onderzoek doen voor het lectoraat. Via hen komen onderzoeksvaardigheden en opgedane nieuwe kennis in het onderwijs terecht. Onderzoeksprojecten die zij uitvoeren in hun rol als onderzoeker worden doorgaans voor een opdrachtgever in de praktijk uitgevoerd.

Studenten kunnen met name bij het afstuderen meewerken aan onderzoeken binnen het lectoraat. Maar ook in bijvoorbeeld de module De Onderzoeker (Communicatie) in het eerste studiejaar wordt er samengewerkt met het lectoraat. Het panel merkt in de gesprekken dat de activiteiten bij het lectoraat beperkt bekend zijn bij studenten en adviseert de opleiding om meer bekendheid te geven aan de mogelijkheden die het lectoraat voor studenten biedt.

Onderwijsconcept en begeleiding

De onderwijsleerprincipes die de opleiding voor het nieuwe curriculum hanteert zijn: eigen verantwoordelijkheid, integraal en authentiek onderwijs, online en offline leren, een veilige leeromgeving en onderzoekend vermogen. Het panel herkent deze aspecten in de beide curricula. Onderzoekend vermogen is hierboven beschreven en het integrale en authentieke onderwijs blijkt voor het panel uit de praktijkgerichte projecten binnen het onderwijs (zie Beroepsvaardigheden eerder bij deze standaard).

Het panel heeft gezien dat studenten actief worden gestimuleerd om eigen verantwoordelijkheid te nemen. Werkvormen zijn over het algemeen activerend en de docent neemt in het nieuwe curriculum steeds meer een coachende rol aan. Studenten geven bijvoorbeeld aan dat als zij extra verdieping zoeken op specifieke thema's, dat ze hier alle ruimte en begeleiding voor krijgen, mits zij hierin zelf het initiatief tonen. Studenten vertellen dat er veel mogelijk is wat betreft de

inzet van creatieve vormen voor projectuitwerkingen en dat zij door de meeste docenten worden gestimuleerd om 'out-of-the-box' te denken en zo originele bijdragen aan de praktijk te leveren. Enkele docenten zijn hier nog behoudend in, zo geven studenten bij het panel aan (zie ook Kwaliteit van het personeel later bij deze standaard).

Het panel ziet het principe van online leren met name terug bij Communicatie. Het panel is onder de indruk van het online platform Follio dat studenten, docenten, werkveld en alumni gebruiken om kennis, stageplaatsen en vacatures met elkaar te delen. Ook studenten en alumni zijn positief over de toegevoegde waarde van dit platform en gebruiken Follio actief. Voor Communication Studies zou het panel het mooi vinden als de opleiding eenzelfde soort platform zou oprichten.

Studenten worden op beide locaties op goede wijze begeleid volgens het panel. Het panel ziet dat er -zoals door de opleiding nagestreefd- sprake is van een veilige, persoonlijke leeromgeving. Bij de begeleiding van studenten gaat de opleiding uit van leergemeenschappen: elke klas op zich is een professionele, veilige leergemeenschap. Binnen de leergemeenschappen heeft feedback en het leren van elkaar een belangrijke plaats. In de leerlijn Professional development (Communication Studies) en Professionele en persoonlijke ontwikkeling (Communicatie) is expliciet aandacht voor eigen regie en de ontwikkeling van de individuele student. Docenten en begeleiders zijn toegankelijk en behulpzaam en hebben aandacht voor de verschillende behoeften van studenten. Ook voor buitenlandse studenten is goede aandacht (zie hieronder bij Vooropleiding en instroom). Voor persoonlijke problematiek of extra begeleiding zijn er binnen de HAN adequate voorzieningen zoals extra (taal)trainingen, studentenpsychologen en decanen.

Vooropleiding en instroom

De opleiding hanteert de wettelijke vooropleidingseisen van een mbo-4, havo- of vwo-opleiding, of een gelijkwaardig buitenlands diploma. Voor studenten met een mbo-vooropleiding die weinig wiskunde hebben gehad in hun mbo-opleiding is er een instaptoets voor wiskunde om in kaart te brengen of zij nog deficiënties hebben. Interessant is dat studenten met een mbo-vooropleiding op communicatiegebied een meerwaarde ervaren tijdens de opleiding, doordat zij al praktische vaardigheden meebrengen op bijvoorbeeld het gebied van webdesign of ontwerpprogramma's zoals Photoshop of InDesign.

Nederlandse studenten kiezen bewust voor de Nederlandstalige of Engelstalige route, afhankelijk van hun ambities in het werkveld. Buitenlandse studenten worden goed begeleid bij hun start in Nederland en de opleiding, zo hoort het panel terug van buitenlandse en Nederlandse studenten. Buitenlandse studenten geven aan dat zij zich thuis voelen bij de opleiding en het goede contact met docenten waarderen. Studenten krijgen een studiecoach en buitenlandse studenten hebben daarnaast een buddy uit het tweede studiejaar. HAN Housing Office ondersteunt de studenten bij het vinden van woonruimte.

Keuzemogelijkheden

De keuze tussen Communication Studies en Communicatie is in beginsel al een belangrijk keuzemoment voor studenten. Daarnaast biedt de opleiding keuzemogelijkheden in onder andere keuzemodules in het vierde studiejaar, de stages, de study abroad (Communication Studies) en het afstudeeronderwerp. Het panel stelt vast dat de opleiding aan alle studenten een brede basis biedt en dat studenten die verdieping zoeken voldoende keuze hebben en daar uitgebreid in ondersteund worden door de opleiding en de HAN. Studenten kunnen bijvoorbeeld terecht bij docenten voor extra informatie, bij Studiecentra van de HAN voor onder andere digitale middelen,

bij het lectoraat voor extra projecten of bij de FEM Talent Academy voor een honoursprogramma. Het panel heeft gesproken met studenten die dergelijke paden bewandelen en zij geven aan dat deze mogelijkheden ruim in hun behoefte voor verdieping voorzien.

Kwaliteit van het personeel

Voor Communication Studies zijn er 19 interne docenten en vier externe docenten actief. Voor Communicatie zijn er 32 interne docenten en gemiddeld 10 externe docenten actief. Het docententeam is deskundig. Ruim 90 procent van de interne docenten heeft een mastergraad en drie docenten zijn gepromoveerd. Docenten zijn voldoende didactisch geschoold. Voor Communication Studies is 25 procent van de docenten van buitenlandse afkomst, zoals uit Slowakije, Griekenland en Pakistan. Een aandachtspunt dat het panel van studenten heeft gehoord is de beheersing van de Engelse taal bij een deel van de docenten voor Communication Studies. De opleiding hanteert momenteel een minimaal niveau van Cambridge English C1 voor docenten en C2 voor nieuwe docenten. Het panel adviseert de opleiding om de beheersing van de Engelse taal onder docenten te verbeteren.

Tijdens de visitatie valt het panel zowel het betrokken en enthousiast docententeam, alsook de bijzonder enthousiaste studenten op. Daarnaast valt de ontwikkelingsgerichtheid in positieve zin op: de opleiding streeft constant naar verbetering, in samenwerking studenten en het werkveld. Het management stimuleert en faciliteert deze professionaliserings- en ontwikkelingsbehoefte actief. Docenten volgen met regelmaat trainingen en cursussen en ontvangen externe sparringpartners van bijvoorbeeld universiteiten. Via exchange afspraken met buitenlandse partneruniversiteiten wordt via een gesloten beurzen systeem met regelmaat een docent uitgewisseld binnen Communication Studies. In het kader van professionalisering heeft de opleiding ook een beleid waarin docentstages aangemoedigd worden om de binding met het actuele werkveld te stimuleren. Het panel vindt dit een mooie ambitie, die nog verder uitgerold kan worden onder meer docenten. Hierbij denkt het panel met name aan communicatiestages binnen organisaties en stages bij andere (buitenlandse) onderwijsinstellingen.

Ook in de omslag naar een meer coachende didactiek die die de student stimuleert om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor het leerproces, zoeken docenten expliciet richting en professionalisering. Het panel ziet dat de opleiding wat betreft didactiek al een belangrijke, positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat er enkele docenten zijn die hierin nog stappen kan maken en studenten nog meer kunnen uitdagen tot creativiteit en excellentie. Het panel herkent hierin de omslag die nog in volle gang is en begrijpt dat dit tijd kost.

Docenten van de beide locaties werken op een natuurlijke manier samen op inhoud door samen modules en minoren te ontwikkelen, van elkaar te leren en sparring te zoeken op inhoud. Het panel heeft bijvoorbeeld kunnen vernemen dat docenten elkaar informeel gemakkelijk opzoeken voor sparring. De opleidingen vielen tot 1 januari 2020 binnen hetzelfde instituut. Met de nieuwe organisatiestructuur van de HAN ontstaan er academies, waarbij de Engelstalige en de Nederlandstalige route in een andere academie zijn ingedeeld. Het panel moedigt de opleiding aan om elkaar ook binnen deze nieuwe organisatiestructuur actief op te blijven zoeken.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 3. Het systeem van toetsing sluit goed aan op het onderwijs. Het toetsprogramma toont een variatie aan toetsvormen waaronder kennistoetsen, projectwerk, beroepsproducten en bijvoorbeeld ook een simulatiegame. Hierbij moedigt het panel de opleiding aan om nog meer moderne toetsvormen in te zetten die de creativiteit en zelfsturing van studenten stimuleren, zoals assessments en games. De gemaakte toetsen zijn van een goede kwaliteit en op het gewenste niveau. Het panel adviseert de opleiding om alert te zijn op 'leunedrag' bij groepstoetsen en hier duidelijke afspraken met studenten over te maken. De examencommissie borgt de kwaliteit van de toetsing en beoordeling op goede wijze. Het panel heeft overtuigend gezien dat zij het niveau en het toetssysteem van de opleiding actief monitoren en een goed beeld hebben van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie, toetscommissie en examinatoren hebben een goed onderling overleg. Externe validering van afstudeerwerken via andere hogescholen, een extern lid van de examencommissie en de beroepenveldcommissie zit structureel in de borgingsaanpak van deze opleiding. Ook in deze aspecten toont zich weer de ontwikkelingsgerichtheid van de opleiding.

Onderbouwing

Systeem van toetsing

Het panel ziet een degelijk systeem van toetsing. Het onderwijs en de toetsing vormen naar mening van het panel een coherent geheel waarbij toetsing goed aansluit op het onderwijs. In het toetsprogramma is structureel aandacht voor de beoordeling van inhoudelijke competenties, professionele vaardigheden en onderzoekend vermogen binnen de leerlijnen. Regelingen rondom toetsing en beoordeling zijn adequaat opgenomen in de *Degree Statute Communication Studies 2019-2020* (Communication Studies) en de *Onderwijs- en examenregeling Communicatie 2019-2020* (Communicatie). Studenten vinden het duidelijk wat er van ze verwacht wordt bij toetsing en beoordeling en zijn in het bijzonder positief over de planning van de toetsen. In het nieuwe curriculum wordt een overzichtelijk aantal van één of twee toetsen per toetsweek afgenomen, en de herkansing is direct de week na de toetsweek. Feedback op gemaakte toetsen komt snel bij de studenten terecht en de opleiding reageert adequaat op vragen over toetsen of beoordelingen.

Toetsing en beoordeling

De opleiding zet voldoende variatie aan toetsvormen in zoals kennistoetsen, mondelinge assessments, beroepsproducten en bijvoorbeeld ook een simulatiegame. Het panel is positief over deze variatie en moedigt de opleiding aan om nog meer moderne toetsvormen zoals games en assessments in te gaan zetten. Dit type toetsvorm past volgens het panel goed bij de nieuwe *LOCO-competenties*. In het nieuwe curriculum zet de opleiding steeds meer integrale toetsing in waarbij studenten een project uitvoeren voor een opdrachtgever in de praktijk (zie standaard 2). Voor professionele ontwikkeling wordt er bijvoorbeeld getoetst aan de hand van een sollicitatiegesprek of een persoonlijke reflectie. Onderzoeksvaardigheden worden meest integraal

getoetst in de projecten. Het panel heeft een selectie van gemaakte kennis- en projecttoetsen over alle studiejaar ingezien en vindt deze van een goede kwaliteit en van het gewenste niveau.

In het nieuwe curriculum wordt overwegend individueel getoetst (zo'n 75 procent van de toetsen) en in elk studiejaar zijn er ook een aantal toetsen die in een groep van studenten wordt gemaakt. Het panel hoort van studenten terug dat er geen vaste afspraken zijn over hoe studenten kunnen omgaan met zogenaamd 'leuningedrag' van medestudenten als er een groepsopdracht wordt uitgevoerd. Hierdoor kan het in theorie voorkomen dat een student met weinig inspanningen toch de groepstoets behaalt of dat een student die goede inspanningen vertoont vertraging oploopt. Ook de uitval in het eerste studiejaar maakt groepstoetsen soms problematisch voor medestudenten. Het panel adviseert de opleiding om structurele regelingen en afspraken met studenten te maken over de bijdragen van elke individuele student bij groepswork. Hierbij merkt het panel op dat de beoogde leerresultaten ook altijd individueel worden afgetoetst, wat zorgt voor borging van de individuele leerresultaten over de gehele opleiding.

De opleiding voert beoordelingen uit op basis van adequate beoordelingsformulieren. Studenten geven bij het panel aan dat het duidelijk is wat er van hen verwacht wordt en herkennen de gegeven cijfers over het algemeen. Regelmatig wordt een werkveldbegeleider om een advies voor de beoordeling gevraagd en het panel vindt dit een positieve aanpak in het kader van de praktijkgerichtheid. Studenten ervaren dat zij ruime feedback krijgen en altijd om meer toelichting of feedback kunnen vragen bij docenten en examinatoren.

Kwaliteitsborging toetsing en beoordeling

De gezamenlijke examencommissie voor het Instituut International Business en Communication borgt de kwaliteit van de toetsing en beoordeling volgens de wettelijke vereisten. Deze examencommissie is actief voor acht opleidingen. In de examencommissie zit naast interne vertegenwoordigers vanuit deze opleidingen ook één extern lid die regelmatig meekijkt met afstudeerdossiers op proces en niveau. Recente bevindingen van dit externe lid zijn onder andere dat het strategisch niveau van de afstudeeronderzoeken de afgelopen jaren is verbeterd. Ook ziet hij verbetering wat betreft de praktijkwaarde, hoewel daarin nog verdere verbetering mogelijk is volgens hem. Voor onder andere de steekproeven van toetsen en het vaststellen van toetsen heeft de examencommissie de toetscommissie gemandateerd. Op basis van de bevindingen van de toetscommissie en de examencommissie adviseert de toetscommissie examinatoren bij het opstellen van toetsen, bijvoorbeeld in ontwikkelsessies voor het nieuwe curriculum. Het panel heeft overtuigend gezien dat de examencommissie het niveau en het toetsstelsel van de opleiding actief monitort en een goed beeld heeft van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. Ook de beperkte praktijkgerichtheid bij de afstudeeronderzoeken die het panel constateert (zie standaard 4) zijn door de examencommissie opgemerkt en met de opleiding besproken. De examencommissie heeft de opleiding in dat kader geadviseerd over de nieuw te ontwikkelen afstudeerprocedure.

De opleiding streeft er -in lijn met het HAN-beleid- naar dat in 2020 alle examinatoren een Basis Kwalificatie Examinering (BKE) hebben behaald. Momenteel heeft 61 procent van de examinatoren een BKE behaald en 10 procent van de examinatoren een Senior Kwalificatie Examinering (SKE). Het panel vindt dat er op deze wijze voldoende aandacht is voor de professionalisering van examinatoren.

Externe validering van afstudeerwerken via verschillende andere hogescholen, het extern lid van de examencommissie en de beroepenveldcommissie behoort tot de structurele borgingsaanpak van de opleiding. Andere hogescholen waarmee de opleiding de afgelopen jaren heeft gekalibreerd zijn onder andere de Hogeschool Leiden, Hanzehogeschool en Hogeschool Rotterdam. Ook kalibreren examinatoren met regelmaat over beoordelingscriteria en worden er intervisiebijeenkomsten gehouden met examinatoren en de toetscommissie. Het panel heeft gezien dat afstemming en kalibratie in het DNA van deze opleiding zit. De examencommissie, de toetscommissie en de examinatoren hebben een goed onderling contact en denken samen na over mogelijke doorontwikkelingen. Ook hierin toont zich naar mening van het panel weer een gedreven en ontwikkelingsgerichte opleiding.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de eisen voor standaard 4. Afgestudeerden van deze opleiding hebben een breed profiel zoals de opleiding zich ten doel stelt. Vertegenwoordigers van het werkveld waarderen afgestudeerden om die breedte en geven aan dat afgestudeerden zelfstandig en initiatiefrijk zijn. Afgestudeerden Communication Studies komen logischerwijs veelal terecht bij internationale organisaties of in het buitenland en afgestudeerden Communicatie gaan met name in een Nederlandse context werken. Er is een goed contact met alumni Communicatie via het online platform Follio. Het contact met alumni van Communication Studies kan nog versterkt worden.

Het afstudeerprogramma bestaat uit de Graduation Assignment/Afstudeeropdracht en het Project Integrated Communication/Campagne project. Afgestudeerden behalen de beoogde leerresultaten op het hbo-bachelorniveau in deze afstudeeronderdelen. Het panel vindt het Project Integrated Communication/Campagne project een mooi praktijkgericht onderdeel van het afstuderen. In de afstudeeronderzoeken laten afgestudeerden sterke onderzoeksvaardigheden en een goed strategisch niveau zien, waarbij relevante thema's worden aangesneden. Het panel adviseert de opleiding om de sterke onderzoekselementen in de afstudeerwerken te koesteren en tegelijkertijd op korte termijn de omvang en vorm van de onderzoeksrapportages aan te passen, waarbij er meer ruimte komt voor creativiteit en praktijkgerichtheid. De opleiding herkent deze adviezen. Een ander advies van het panel is om studenten te stimuleren om meer 'schurende' en uitdagende onderwerpen binnen de communicatie op te zoeken, zoals fake news, big data en crisis communicatie.

Onderbouwing

Afstudeerprogramma

Het afstudeerprogramma is gebaseerd op de *LOCO-competenties* uit 2016 van het Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen. Deze competenties zijn: (1) Analyseren en onderzoeken, (2) Ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid, (3) Plannen en organiseren, (4) Creëren en realiseren en (5) Representeren.

Competentie 1, 2, 3 en 5 worden individueel op eindniveau getoetst door het uitvoeren van een afstudeeronderzoek in de Graduation Assignment (Communication Studies) of de Afstudeeropdracht (Communicatie) van 30 EC. Competentie 4 wordt getoetst in het Project Integrated Communication van 5 EC (Communication Studies) of het Campagne project van 7,5 EC (Communicatie), waaraan studenten in duo's werken. Daarnaast wordt competentie 4 in onderliggende (individueel uitgevoerde) modules getoetst.

In het Project Integrated Communication en het Campagne project ontwikkelen studenten op basis van een onderzoek een communicatieplan of -campagne voor een externe opdrachtgever. De projecten worden in duo's van studenten uitgevoerd en beoordeeld door één examinator.

De procedures voor het afstudeeronderzoek zijn adequaat beschreven in het *Graduation Handboek 2019-2020* en de *Afstudeerhandleiding opleiding Communicatie 2019*. Studenten zoeken voor het afstudeeronderzoek een opdrachtgever in de praktijk en voeren het onderzoek bij de betreffende organisatie uit. Studenten Communication Studies lopen ook stage bij dezelfde organisatie gedurende de uitvoering van het afstudeeronderzoek. Het proces voor het afstudeeronderzoek bestaat uit verschillende stappen, zoals goedkeuring van de opdracht door de praktijkcoördinator en de bedrijfscoach vanuit de stageorganisatie, en voldoende begeleidings- en feedbackmomenten. Bedrijfscoaches geven aan dat zij voldoende worden geïnformeerd over het afstuderen en hun rol daarbij. De afstudeeronderzoeken worden door de begeleidende docent en een onafhankelijke assessor beoordeeld op basis van de rapportage en een mondelinge verdediging. De bedrijfscoach vult voorafgaand aan de verdediging een advies voor de beoordeling in en wordt uitgenodigd om aanwezig te zijn en vragen te stellen bij de mondelinge verdediging van het afstudeeronderzoek.

Het panel merkt op dat een deel van de studenten al werkt als zelfstandige/ondernemer of dit graag zou opstarten gedurende de opleiding. Het lijkt het panel een mooie kans om deze studenten een mogelijkheid te bieden om af te studeren bij hun eigen bedrijf, iets dat nu nog niet mogelijk is.

Gerealiseerd niveau

Het panel heeft voorafgaand aan het visitatiebezoek vijftien afstudeerdossiers uit de afgelopen twee studiejaar bestudeerd, waarvan 4 afstudeerdossiers van Communication Studies en 11 afstudeerdossiers van Communicatie. Het aantal geselecteerde dossiers van beide locaties is gebaseerd op het aantal afgestudeerden per locatie. Bij de selectie is rekening gehouden met een spreiding in lage, middelhoge en hoge cijfers.

De afstudeerdossiers bestaan uit een onderzoeksrapport en een adviesrapport met beoordelingsformulieren. Ook heeft het panel tijdens de visitatiedag studentproducten ingezien van het Project Integrated Communication en het Campagneproject. Daarnaast heeft het panel toetsen van studenten gezien van onderliggende modules waarin competentie 4 wordt getoetst.

Het panel concludeert op basis van de bestudeerde afstudeerdocumenten dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten op het hbo-bachelorniveau behalen. De afstudeeronderzoeken zijn op het gewenste niveau en ook de projecten en onderliggende modules tonen competentie 4 overtuigend aan. Het panel vindt de studentproducten uit het Project Integrated Communication en het Campagne project een waardevolle toevoeging op het afstudeeronderzoek. In de producten laten studenten zien dat zij een bijdrage leveren aan de beroepspraktijk en het panel ziet originele ideeën voor de opdrachtgevers als resultaat van de projecten.

Het panel ziet voor beide locaties afstudeeronderzoeken in een brede range. Van zeer sterke eindwerken die richting het masterniveau gaan tot aan afstudeeronderzoeken die op het minimale hbo-bachelorniveau zijn. In de afstudeeronderzoeken tonen afgestudeerden over het algemeen sterke onderzoeksvaardigheden. Het strategisch niveau wisselt van sterk tot voldoende. Er wordt op goede wijze gebruik gemaakt van relevante literatuur. Het panel ziet hierin terug dat de opleiding de opmerkingen die tijdens de vorige visitatie zijn gemaakt over onderzoeksvaardigheden en literatuurgebruik serieus heeft opgepakt. Door de ruime aandacht voor onderzoek en de rapportage van het onderzoek, ziet het panel wel dat de afstudeerwerken erg omvangrijk zijn en dat er beperkte ruimte en aandacht overblijft voor het praktijkgerichte

communicatieadvies dat uit de onderzoeken dient voort te vloeien. Verder ziet het panel de creativiteit die in het nieuwe curriculum is ingezet nog beperkt terug in de afstudeeronderzoeken. Het panel adviseert de opleiding om deze redenen om de sterke onderzoekselementen in de afstudeerwerken te koesteren en tegelijkertijd de omvang en vorm van de onderzoeksrapportages aan te passen. Hierbij denkt het panel ook aan meer originele en creatieve rapportagevormen, zoals dat bij uitstek bij een communicatieopleiding past. Duidelijke en concrete criteria voor studenten zijn naar mening van het panel belangrijk bij deze doorontwikkeling. Correct taalgebruik en schrijfvaardigheid is voor een deel van de studenten ook een aandachtspunt. De opleiding hanteert voor correct taalgebruik de 'Taalcode rood' die door het lectoraat Human Communication Development is ontwikkeld, maar ziet ook dat het nog lastig is om aan de strenge taaleisen die deze code voorschrijft te voldoen in de afstudeerrapportages.

Het panel ziet verder relevante onderwerpen in de afstudeeronderzoeken waarbij zowel marketingthema's worden onderzocht als interne communicatievraagstukken aan bod komen. Het panel is er positief over dat beide hoeken van het vakgebied worden opgezocht door studenten. Wel vindt het panel dat studenten nog meer de 'schurende' onderwerpen binnen de communicatie kunnen opzoeken zoals fake news, big data en crisis communicatie. Hierbij is ook de aanbeveling van het panel over de ethische component van belang (zie standaard 2).

De door de opleiding toegekende cijfers voor de afstudeeronderzoeken zijn herkenbaar voor het panel. Wel vindt het panel dat beoordelingen nog wat concreter toegelicht kunnen worden op de beoordelingsformulieren. De heldere rubric die de opleiding hanteert voor de beoordelingen biedt hier goede handvatten voor, meent het panel.

Nieuw afstudeerprogramma

De opleiding herkent zich in de bevindingen van het panel over de omvangrijke rapportages van de afstudeeronderzoeken en de beperkte aandacht voor het praktijkadvies. Ook de examencommissie herkent deze punten (zie standaard 3). Het panel heeft eerste aanzetten gezien van aanstaande wijzigingen in de afstudeerprocedures per 2021, die vertrouwen wekken dat de opleiding hierin een verbetering zal maken. Het afstudeeronderzoek blijft het afsluitende onderdeel van de opleiding en zal ook voor Communicatie gecombineerd worden met een meewerkstage, om zo de praktijkgerichte component te versterken.

Functioneren afgestudeerden

Het werkveld toont zich tevreden met het functioneren van afgestudeerden. Zij zien zelfstandige en initiatiefrijke werknemers die goed en breed zijn voorbereid op het werkveld. Ook alumni zijn tevreden over de kennis en ervaring die ze tijdens de opleiding hebben opgedaan en kunnen daarmee goed uit de voeten in hun eerste baan. Via Follio is er een actief contact met alumni Communicatie (zie standaard 2). Het contact met alumni van Communication Studies kan naar mening van het panel nog versterkt worden, om via hen de contacten met het internationaal georiënteerde werkveld uit te breiden en alumni meer te benutten voor stages en afstudeeropdrachten.

Het belangrijkste deel van de afgestudeerden vindt na afstuderen een passende baan en gaat bijvoorbeeld werken in een communicatiefunctie, of in marketing of sales. Ongeveer 16 procent van de studenten studeert na afstuderen door aan een masteropleiding zoals Communicatiewetenschappen. Een deel van de afgestudeerden Communication Studies gaat

werken bij internationale organisaties in Nederland zoals Philips, Shell of Kühne Nagel. Een ander deel van deze afgestudeerden gaat in het buitenland werken, waarbij relatief veel studenten vertrekken naar het Verenigd Koninkrijk of Duitsland. Afgestudeerden Communicatie werken over het algemeen voor Nederlandse organisaties, waarbij alle typen organisaties vertegenwoordigd zijn.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De opleiding voldoet voor de standaarden 1, 2, 3 en 4 van het beoordelingskader aan de basiskwaliteit. Het panel ziet een breed ingestoken opleiding met enthousiaste studenten en docenten die ontwikkelingsgericht samenwerken met het werkveld. Communication Studies in Arnhem en Communicatie in Nijmegen bieden elk een eigen onderwijsprogramma aan dat is afgestemd op de betreffende doelgroep en een specifiek werkveld. De studenten worden goed en op persoonlijke wijze begeleid. De curricula zijn actueel en op goede wijze vormgegeven met veel praktijkprojecten en aandacht voor onderzoek en internationalisering.

Het programma wordt door een deskundig en betrokken docententeam verzorgd en verder ontwikkeld. De opleiding heeft een adequaat systeem van toetsing waarbij toetsing logisch volgt op het onderwijs. De verschillende borgingscommissies waaronder de examencommissie hebben zicht op de kwaliteit en het niveau van toetsing. Afgestudeerden van deze opleiding zijn breed en zelfstandig en komen goed terecht in het werkveld of vervolgoopleidingen.

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande voltijd hbo-bacheloropleiding Communicatie van de HAN University of Applied Sciences als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Draag eigen keuzes in de profilering duidelijker naar buiten toe uit.
- Voer voor Communication Studies een profielvergelijking uit met buitenlandse opleidingen.

Standaard 2

- Geef meer bekendheid over de mogelijkheden die het lectoraat biedt voor studenten.
- Versterk de curricula met meer aandacht voor ondernemerschap en de ethische component van communicatie.
- Verbeter de beheersing van de Engelse taal bij een deel van de docenten bij Communication Studies.
- Pas het beleid voor docentstages breder toe.

Standaard 3

- Wees alert op 'leuningdrag' bij groepstoetsen en maak hier duidelijke afspraken over met studenten.
- Breid het aantal 'moderne' toetsvormen zoals games en assessments uit in het toetsprogramma.

Standaard 4

- Koester de sterke onderzoekselementen in de afstudeerwerken en pas tegelijkertijd de omvang en vorm van de onderzoeksrapportages aan, waarbij er meer ruimte komt voor creativiteit en praktijkgerichtheid.
- Stimuleer studenten om meer 'schurende' onderwerpen binnen de communicatie op te zoeken bij het afstuderen, zoals fake news, big data en crisis communicatie.
- Versterk het contact met alumni van Communication Studies.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Agenderende audit 6 januari 2020

Tijdstip	Onderdeel / Thema (referentie NVAO-standaard)	Deelnemers
12.30 – 09.30 (30 min)	Ontvangst en kennismaken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directie ▪ Management ▪ Lector ▪ Docenten
9.30 – 10.15 (45 min)	Materiaalbestudering en overleg over afstudeerdossiers en algemene vraagpunten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Panel
10.15 – 10.30 (15 min)	Terugkoppeling algemene vraagpunten voor visitatiedag en voorlopige bevindingen afstudeerdossiers	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directie ▪ Management ▪ Lector ▪ Docenten

Visitatiedag 16 januari 2020

Tijdstip	Onderdeel / Thema (referentie NVAO-standaard)	Deelnemers
09.00 – 09.30 (30 min)	Ontvangst en introductie op de opleiding Ref. NVAO: alle standaarden, met name standaard 1) Presentatie door docent	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directie ▪ Management ▪ Lector ▪ Docent
9.30 – 10.15 (45 min)	Gesprek over 'De gerealiseerde leerresultaten' incl. korte presentatie doorontwikkeling 4e jaar door docent (Ref. NVAO: standaard 4 en deels 3)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alumni CO/CS (2) ▪ Student CO ▪ Docenten/examinatoren (3) ▪ Externe stakeholders: 2 bedrijfscoaches AOD
10.15 – 10.30 (15 min)	Kort pauze, snack/fruit	
10.30 – 11.15 (45 min)	Gesprek over 'De onderwijsleeromgeving, incl. toetsing' incl. korte toelichting loco 4 en 5 door student (Ref. NVAO: standaard 2 en 3)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenten CO: 1^e jaars, 2^e jaars, 3^e jaars en 4^e jaars ▪ Studenten CS: 2^e jaars en 3^e jaars
11.30 – 12.15 (45 min)	Gesprek over 'De onderwijsleeromgeving, incl. toetsing' (Ref. NVAO: standaard 2 en 3)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Associate Lector/docent CO ▪ Docenten CO (3) ▪ Docenten CS (2)
12.15 –	Lunch / paneloverleg	

13.00 (45 min)	+ Korte terugblik op de ochtend met de secretaris en panelvoorzitter (15 min)	
13.00 – 13.30 (30 min)	Gesprek over 'Borging van de onderwijs- en examenkwaliteit en de samenspraak met stakeholders' (Ref. NVAO: alle vier de standaarden)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzitter examencommissie ▪ Voorzitter opleidingscommissie (student) ▪ Toets commissie (2) ▪ Externe toezichthouders (2)
13.30 – 14.00 uur (30 min)	'Trots' presentatie: samenwerking met het werkveld (Ref. NVAO: standaard 2)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenten CO (2) ▪ Docenten CO/CS (3) ▪ BVC (2)
14.15 – 14.45 (30 min)	Gesprek opleidingsmanagement	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directie ▪ Management ▪ Lector
15.00 – 15.45 (45 min)	Beoordelingsoverleg panel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Panel
15.45 – 16.00 (15 min)	Terugkoppeling van bevindingen Afsluiting opleidingsbeoordeling	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directie, management, lector ▪ Docenten ▪ Studenten ▪ Ext. stakeholders/ gastdocenten
16.00 – 16.30 (30 min)	Blik op de toekomst: ontwikkelgesprek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directie ▪ Management ▪ Docenten (3) ▪ Student OPC ▪ Lector

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie-rapport Communicatie HAN
Studentenhoofdstuk accreditatie Communicatie
Studiegids Communicatie 2019-2020
Studiegids Communication Studies 2019-2020
OER Communicatie 2019-2020
OER Communication Studies 2019-2020
LOCO-competenties 2016
Landelijk opleidingsprofiel en eindkwalificaties (LOCO, 2019)
Schematisch programmaoverzicht inclusief leerlijnen CO
Schematisch programmaoverzicht inclusief leerlijnen CS
Afstudeerhandleiding CO
GA Handbook CS
Docentenoverzicht CO-CS
Lijst afgestudeerden laatste twee jaar CO en CS
Toelichting op beoogde leerresultaten
Afstudeerdossiers
Jaarverslag examencommissie
Verslagen opleidingscommissie
Verslagen werkveldadviescommissie
Selectie van studiehandleidingen
Selectie van toetsen alle studie jaren
Extra toetsen over Kritische houding
Extra toetsen LOCO-competentie 4 en 5
Online community-omgeving Follio